

CHRISTINE STIX-HACKL
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2004. június 8.¹

I — Előzetes észrevételek

II — Jogi háttér

A — A közösségi szabályozás

2. Az irányelv 1. cikke az irányelv tárgyi hatályára vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Kivonatosan így rendelkezik:

1. Jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv² (a továbbiakban: irányelv) értelmezésére vonatkozó négy párhuzamos eljárás³ egyike. Tárgya, hasonlóan a többi eljáráshoz, az úgynevezett sui generis jog által biztosított védelem és ennek a sportfogadások terén való alkalmazhatósága.

„(1) Ez az irányelv a bármilyen formában létrehozott adatbázisok jogi védelméről szól.

(2) Ennek az irányelvnek az alkalmazásában »adatbázis« az önálló művek, adatok vagy egyéb tartalmi elemek valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteménye, amelynek elemeihez elektronikus eszközökkel vagy bármely más módon egyedileg hozzá lehet férni.”

1 — Eredeti nyelv: német.

2 — HL L 77., 20. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 459. o.

3 — A C-46/02., a C-203/02. és a C-338/02. sz. ügyekben a Bíróság előtt folyamatban lévő eljárásokról van szó, amelyekben szintén ma ismertetem indítványomat.

3. A III. fejezet 7–11. cikke szabályozza a sui generis jogot. A védelem tárgyát szabályozó 7. cikk kivonatosan így rendelkezik:

valamely példányának a jogosult által vagy az ő hozzájárulásával a Közösségen belül történő első eladása kimeríti az adott példány Közösségen belüli viszonteladásának ellenőrzésére vonatkozó jogot;

„(1) Azon adatbázisok előállítói számára, amelyek tartalmának megszerzése, ellenőrzése, illetve előállítása minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással járt, a tagállamok biztosítják a jogot arra, hogy az adatbázis egész tartalmának vagy minőségi és/vagy mennyiségi szempontból jelentős részének kimásolását és/vagy újrahasznosítását megakadályozzák.

A nyilvános haszonkölcsönzés nem minősül kimásolásnak, illetve újrahasznosításnak.

(2) E fejezet alkalmazásában:

(3) Az (1) bekezdésben említett jog átruházható, átengedhető és felhasználási szerződés tárgya lehet.

a) »kimásolás« az adatbázis tartalma egészének vagy jelentős részének más hordozóra bármilyen eszközzel, illetve bármilyen formában történő végleges vagy ideiglenes átvitele;

[...]

b) »újrahasznosítás« az adatbázis tartalma egészének vagy jelentős részének a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele bármilyen módon a mű példányainak terjesztése, bérbeadás, online közvetítés vagy egyéb módon történő közvetítése útján. Az adatbázis

(5) Az adatbázis tartalmának jelentéktelen része ismételt és rendszeresen nem másolható ki, és/vagy nem hasznosítható újra, ha ez sérelmes az adatbázis rendes felhasználására, vagy indokolatlanul károsítja az adatbázis előállítójának jogos érdekeit.”

4. A jogszerű felhasználók jogait és kötelezettségeit szabályozó 8. cikk (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A nyilvánosság számára bármilyen módon hozzáférhetővé tett adatbázis előállítója nem akadályozhatja meg, hogy az adatbázis jogszerű felhasználója az adatbázis tartalmának minőségileg és/vagy mennyiségileg jelentéktelen részeit bármely célra kimásolja és/vagy újrahasznosítsa. Ha a jogszerű felhasználó csupán az adatbázis valamely részének kimásolására és/vagy újrahasznosítására jogosult, e bekezdést csak az adatbázis e részére kell alkalmazni.”

5. A 9. cikk értelmében a tagállamok a sui generis jog alól kivételeket határozhatnak meg.

6. A védelmi időt szabályozó 10. cikk (3) bekezdése így rendelkezik:

„Az adatbázis tartalmának bármilyen minőségileg, illetve mennyiségileg jelentős megváltoztatása — beleértve minden, az egymást követő bővítések, elhagyások, illetve módosítások halmozódásából eredő jelentős változást, amelyek alapján feltételezhető, hogy minőségileg, illetve mennyiségileg jelentős

új ráfordítás valósult meg — a ráfordítás eredményképpen létrejövő adatbázis tekintetében önálló védelmi időt keletkeztet.”

B — A nemzeti szabályozás

7. Az irányelv görög jogba történő átültetésére a 2819/00. számú törvénnyel került sor. E törvény indokolása 7. cikkének B) része szerint „az adatbázisok védelmének szükségessége abból következik, hogy az adatbázisok létrehozása jelentős emberi, műszaki és pénzügyi ráfordítást igényel, miközben az adatbázisok az önálló fejlesztéshez szükséges költségek töredékeért másolhatók, illetve hozzáférhetők”. Az indokolás E) része értelmében az előállítót a szellemi tulajdonjog mellett az adatbázisok tartalma jelentős része jogosulatlan kimásolásának és/vagy újrahasznosításának megakadályozása céljából megilleti az adatbázisokra vonatkozó sui generis jog.

III — A tényállás és az eljárás

A — Általános rész

8. Angliában a hivatásos labdarúgó-bajnokságok szervezője a legmagasabb ligában a Football Association Premier League Limited és a Football League Limited, míg Skóciában

a Scottish Football League. A Premier League és a Football League (a Division One-nal, a Division Two-val és a Division Three-vel) alkotja a négy ligát. Minden játékvadot megelőzően kidolgozzák az évad során az egyes ligákban lejátszandó mérkőzések versenynaptárait. Az adatokat elektronikus formában tárolják, és ezek egyesével hozzáférhetőek. A mérkőzések menetrendjeit többek között nyomtatott tájékoztató füzetekben teszik közzé, egyrészt időrendben, másrészt az egyes ligákban játszó csapatok szerinti sorrendbe szedve. A csapatpárosítások az X Y ellen (például a Southampton az Arsenal ellen) formában közlik. Évadonként a több mint 41 hét során kb. 2 000 mérkőzést rendeznek.

9. Az angol és a skót labdarúgó-bajnokságok szervezői a skót Football Fixtures Limited társaságot bízták meg a mérkőzések versenynaptárai felhasználásának, a felhasználási jog átruházása révén vagy más módon történő kezelésével. A Football Fixtures Limited az őt a használat és a felhasználás körében megillető jogokat Nagy-Britannián kívül a Fixtures Marketing Limitedre (a továbbiakban: Fixtures) ruházta át.

B — Különös rész

10. A Fixtures több keresetet indított az Organismos Prognostikon Agonon Podosfai-

rou AE-vel (a továbbiakban: OPAP) szemben. A Fixtures állítása szerint az OPAP jogellenesen, valamint az érintett, Angliában és Skóciában tervezett labdarúgó bajnokságok versenynaptárait megalkotó, összeállító, illetve felhasználó angol és skót társaságok engedélye nélkül a találkozókat megelőzően, ismétlődő jelleggel és jelentős számban kimásolja a labdarúgó csapatpárosításokat, majd azokat a „Pame Stoichima”, a „Podosfairo Kathe Mera”, a „Chryso Podosfairo” és a „Propo” internetes oldalaira felhelyezi, ezeket terjeszti, valamint a görög közönség rendelkezésére bocsátja, ezáltal pedig megsérti a Fixtures által képviselt társaságokat megillető sui generis jogot. Sürgősségre hivatkozva következképpen azt kérelmezi, hogy ideiglenes intézkedést rendeljenek el, amelyben az OPAP-ot minden egyes tilalmat sértő jövőbeli cselekmény esetén pénzbüntetés következményének terhe mellett tiltsanak el a Fixtures-nak az Angliában és Skóciában tervezett labdarúgó bajnokságok versenynaptáraihoz fűződő jogának megsértésétől, egyben az alperes költségén rendeljék el az ítéletnek az athéni napilapokban történő közzétételét.

IV — Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

11. A Monomeles Protodikeio Athinon a következő előzetes döntéshozatal iránti kéréseket terjeszti a Bíróság elé:

1. Mit kell az adatbázis kifejezés alatt érteni, és mire terjed ki a 96/9/EK irányelv, különösen annak a sui generis jogra vonatkozó 7. cikkének hatálya?

2. Az irányelv hatályának terjedelmére tekintettel a labdarúgó bajnokságok versenynaptárai mint adatbázisok védelmet élveznek-e az ez utóbbiakra vonatkozó, az előállítót megillető sui generis jog formájában, és ha igen, milyen feltételek esetén?

3. Pontosán milyen formában sérül az adatbázishoz fűződő jog, és védelmet élvez-e ez a jog az adatbázis tartalmának módosítása esetén?

V — Az elfogadhatóságról

12. A finn kormány véleménye szerint az előzetes döntéshozatalra utaló végzés nem felel meg a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerinti, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságával kapcsolatban támasztott feltételeknek. Az nem tartalmazza a nemzeti jog elégséges ismertetését. Mindezek mellett az irányelvnek az ügyben releváns rendelkezést tartalmazó 7. cikke helyett a 3. cikkére utal. Továbbá a tényállás adatait kizárólag a Fixtures érveinek összefoglalása képezi. Így hiányzik az OPAP álláspontjának ismertetése. Ezenkívül nem kerül pontosításra a jogi rendelkezések és a tényállás közötti kapcsolat. Az ismertetett adatok olyannyira kevésnek bizonyultak, hogy még a finn kormány számára sem tették lehetővé, hogy az részletes elemzést terjesszen elő.

13. A Bizottság csupán arra mutat rá, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett adatok nem teszik lehetővé az irányelv rendelkezéseinek a jelen eset konkrét tényállására történő alkalmazását. A Bizottság mégsem fejezte ki kétségeit a megengedhetőséggel kapcsolatban.

14. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében kizárólag a jogvitában eljáró és az abban való döntéshozatal felelősségével rendelkező nemzeti bíróság feladata az, hogy az egyes ügyek sajátosságaira tekintettel mérlegelje mind az ítélet meghozatala szempontjából valamely előzetes döntéshozatalra utaló határozat elfogadásának szükségességét, mind a Bíróság elé terjesztett kérdések releváns jellegét. Mivel az előterjesztett kérdések a közösségi jog értelmezésére vonatkoznak, így a Bíróság — főszabály szerint — köteles eljárni.⁴

15. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés alapján történő döntéshozatalt, ha a kért értelmezés nyilvánvalóan nincs összefüggésben a valósággal vagy az alapügy tárgyával, ha a kérdés hipotetikus, vagy ha a Bíróság nem rendelkezik olyan tényállási, illetve jogi adatokkal,

⁴ — A C-18/01. sz. Korhonen Oy-ügyben 2003. május 22-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-5321. o.) 19. pontja, a C-390/99. sz., Canal Satellite-ügyben 2002. január 22-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-607. o.) 18. pontja és a C-379/98. sz., Preussen Elektra-ügyben 2001. március 13-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-2099. o.) 38. pontja.

amelyek a részére előterjesztett kérdések hasznos megválaszolásához szükségesek⁵.

16. Jelen esetben nem nyilvánvaló, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdései ezen esetek valamelyikének megfelelnek. Egyrészt nincs arról szó, hogy a kért értelmezés nyilvánvalóan nincs összefüggésben a valósággal vagy az alapügy tárgyával, hiszen az alapügy eldöntése többek között az irányelv 1. cikkében található „adatbázis” fogalommal áll összefüggésben. Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság számára — ha tömör formában is — minden olyan adatot megadott, amelyek a részére előterjesztett kérdések hasznos megválaszolásához szükségesek.

17. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a közösségi jognak a nemzeti bíróság számára való hasznos értelmezése kialakításának szükségessége megköveteli, hogy a nemzeti bíróság ismertesse azt a ténybeli és jogi hátteret, amelybe az általa előterjesztett kérdések illeszkednek, vagy legalább is magyarázza el azt a ténybeli feltételezést, amelyre kérdéseit alapozza⁶. Tekintettel arra, hogy az adott ügy konkrét tényállására való alkalmazás a nemzeti bíróság feladata, a ténybeli és jogi háttérre vonatkozóan ismertetett adatoknak elégségeseknek kell lenniük ahhoz, hogy lehetővé tegyék a Bíróság számára az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések hasznos módon történő

megválaszolását. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a Fixtures és a Football Fixtures Limited közötti viszonyról még olyan információkat is tartalmaz, amelyeket a finn kormány által nem kifogásolt, ezzel párhuzamos C-46/02. sz. ügy nem tartalmaz. Ami az OPAP-ot illeti, az ennek tevékenységére vonatkozóan ismertetett adatok elégségesek.

18. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben ismertetett információknak nem csupán a Bíróság számára kell lehetővé tenniük, hogy hasznos módon válaszoljon, hanem meg kell adniuk a lehetőséget a tagállamok kormányai, valamint más érdekelt felek számára is, hogy a Bíróság alapokmánya 23. cikkének megfelelően előterjesszék észrevételeiket. A Bíróság feladata, hogy ügyeljen e lehetőség biztosítására, figyelemmel arra a tényre, hogy a hivatkozott rendelkezések szerint kizárólag az előzetes döntéshozatalra utaló végzéseket kézbesítik az érdekelt feleknek⁷.

19. A Bíróság alapokmánya 23. cikkének megfelelően előterjesztett számtalan észrevételből – beleértve a finn kormány észrevételét is – kitűnik, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben foglalt tájékoztatások azok előterjesztői számára is lehetővé tették, hogy a Bíróság elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérdésekkel kapcsolatban megfelelő módon állást foglaljanak.

5 — A C-268/01. sz., Agrargenossenschaft Alkersleben-ügyben 2003. május 8-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-4353. o.) 46. pontja és a Preussen Elektra-ítélet (hivatkozás a 4. labjegyzetben) 39. pontja.

6 — A C-207/01. sz., Altair Chimica SpA kontra ENEL Distribuzione SpA ügyben 2003. szeptember 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-8875. o.) 24. pontja és a C-115/97-C-117/97. sz., Brentjens' egyesített ügyekben 1999. szeptember 21-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-6025. o.) 38. pontja.

7 — Az Altair Chimica ítélet (hivatkozás a 6. labjegyzetben) 25. pontja; továbbá a C-128/97. és C-137/97. sz., Testa és Modesti ügyben 1998. április 30-án hozott végzések (EBHT 1998., I-2181. o.) 6. pontja és a C-325/98. sz., Anssens-ügyben 1999. május 11-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-2969. o.) 8. pontja.

20. A Bíróság mindezek mellett megállapította, hogy elengedhetetlen, hogy a nemzeti bíróság legalább minimális magyarázatot adjon az értelmezni kért közösségi rendelkezésekre vonatkozó választásának indokait illetően, valamint e közösségi rendelkezések és a jogvitában alkalmazandó nemzeti jogszabályok között véleménye szerint fennálló kapcsolat vonatkozásában⁸.

21. A Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata értelmében azonban elegendő, ha a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett tényekre tekintettel valószínűnek tűnik, hogy az alapügy tényállására kiterjednek az értelmezni kért rendelkezések. A Bíróság a nemzeti bíróság számára a közösségi jog értelmezésére vonatkozóan az alapügy eldöntése szempontjából hasznos iránymutatásokat adhat. Ennek során a Bíróság a közösségi jog olyan rendelkezéseit is figyelembe veheti, amelyekre a nemzeti bíróság a kérdése megfogalmazásánál nem hivatkozott⁹.

22. Az előbbi megfontolásokra tekintettel a Monomeles Protodikeio Athinon által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóak.

23. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések azonban néhány ponton nem a közösségi jog, azaz az irányelv értelmezésére vonatkoznak, hanem az irányelv egy konkrét tényállásra történő alkalmazására. Ami ezt a nézőpontot illeti, a Bizottság azon álláspontját kell irányadónak tekinteni, amelynek értelmében az EK 234. cikk szerinti előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében ez nem a Bíróság feladata, hanem a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, és ezért a jelen eljárásban a Bíróságnak a közösségi jog értelmezésére kell szorítkoznia.

24. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EK 234. cikk alapján folyamatban lévő, a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti egyértelmű hatáskörmegosztáson alapuló eljárásban minden, a konkrét tényállással kapcsolatos értékelési kérdésben a kérdést előterjesztő bíróságnak van hatásköre¹⁰.

25. Következésképpen a Bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy az alapeljárás tényállása vonatkozásában döntést hozzon, vagy az általa értelmezett közösségi rendelkezéseket nemzeti intézkedésekre vagy tényekre alkalmazza, hiszen erre kizárólag a kérdést előterjesztő bíróságnak van hatásköre. Egyes,

8 — A C-318/00. sz., Bacardi-Martini SAS és Cellier des Dauphins ügyben 2003. január 21-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-905. o.) 44. pontja és a C-116/00. sz. Laguillaumie-ügyben 2000. június 28-án hozott végzés (EBHT 2000., I-4979. o.) 16. pontja.

9 — A C-439/01. sz., Libor Cipra és Vlastimil Kvasnicka ügyben 2003. január 16-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-745. o.) 22. pontja és a C-304/00. sz., Strawson és Gagg & Sons ügyben 2002. november 19-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-10737. o.) 57–58. pontja.

10 — A 36/79. sz. Denkavit-ügyben 1979. november 15-én hozott ítélet (EBHT 1979., 3439. o.) 12. pontja, a C-175/98. és C-177/98. sz., Lirussi és Bizzaro ügyekben 1999. október 5-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-6881. o.) 37. pontja, a C-318/98. sz., Fornasar és társai ügyben 2000. június 22-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-4785. o.) 31. pontja és a C-421/01. sz. Traunfellner-ügyben 2003. október 16-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-11941. o.) 21. és azt követő pontjai.

az eljárás tárgyát képező adatbázisra vonatkozó tények vizsgálata megköveteli a tények értékelését, amely a nemzeti bíróság feladata¹¹. Egyébként a Bíróságnak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására van hatásköre.

VI — A megalapozottságról: értékelés

26. A kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések az irányelv számos rendelkezésének, lényegében bizonyos fogalmaknak az értelmezésére vonatkoznak. Az ott felmerülő nézőpontok különböző területekhez tartoznak, és ennek megfelelően kerültek rendszerezésre. Míg egyes kérdések az irányelv tárgyi hatályát érintik, addig másoknak a sui generis jog biztosításához szükséges feltételek és ennek a jognak a tartalma képezi a tárgyát.

A — A tárgyi hatály: az „adatbázis” fogalma (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdés)

27. Az eljárásban részt vevő egyes felek frásban előterjesztett álláspontjaikban az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „adatbázis” fogalommal összefü-

gésben azokra az ismérvekre hivatkoztak, amelyek először csak a sui generis jog tárgyának meghatározásánál játszanak szerepet.

28. Az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése szerinti „adatbázis” fogalmának értelmezése az irányelv alkalmazása, és következésképpen tárgyi hatálya szempontjából alapvető jelentőséggel bír. Meg kell különböztetni tőle a sui generis jog tárgyi hatályát, azaz az irányelv 7. cikkében szabályozott „védelem tárgyát”. Habár ez a rendelkezés az „adatbázis” jogszabályi meghatározásához kapcsolódik, mégis számos, a sui generis jog tárgyához szükséges további feltételt szabályoz. Ez azt jelenti, hogy nem minden, az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében vett adatbázis képezi egyben az irányelv 7. cikke által meghatározott védelem tárgyát.

29. Ez a különbségtétel megtalálható az irányelv preambulumbekendése között is. Így a (17) preambulumbekendés az adatbázis fogalmára, míg a (19) preambulumbekendés a sui generis jog tárgyára vonatkozik. Igaz ugyanakkor, hogy az eltérő jelentéstartalom illusztrálását célzó, ezekben található példák alkalmazása nem kifejezetten szerencsés választás: így bizonyos művészeti, például zenei művek rögzítése nem minősül adatbázisnak, ugyanakkor a zenei előadások felvételének összeállítása nem tartozik a védelem tárgyához. Azonban ez éppen abból a tényből következik, hogy ilyen esetben nem adatbázisról van szó.

¹¹ — Vö. a C-448/01. sz., EVN és Wienstrom ügyben 2003. december 4-én hozott ítélet (EBHT 14527. o.) 59. pontjával.

30. Az „adatbázis” mint tényállási elem fennállása szükséges, jóllehet nem elégséges feltétele a 7. cikkben szabályozott sui generis jog biztosításának.

31. Az adatbázis fogalmának értelmezéséhez az első kiindulási pontot a nemzetközi jogi szabályok képezik, amelyeknek iránymutató szerepük van. Idetartozik elsősorban a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény (TRIPS-egyezmény)¹² 10. cikkének (2) bekezdése, jóllehet ez a rendelkezés nem tartalmazza az irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében található feltételek mindegyikét. Idetartozik továbbá a felülvizsgált Berni Unió Egyezmény 2. cikkének (5) bekezdése. Ezzel szemben az irányelvet követően elfogadott nemzetközi jogi szabályok nem nyújthatnak használható szempontokat. Ez vonatkozik a WCT WIPO Copyright Treaty 5. cikkére is, amelyet csak 1996-ban fogadtak el. Mint az az előkészítő iratokból, különösen a Bizottság irataiból kitűnik, az irányelvre mindenekelőtt a felülvizsgált Berni Unió Egyezmény volt hatással.

32. A fent hivatkozott nemzetközi jogi szabályokra figyelemmel történő értelmezés azonban az „adatbázis” fogalma vonatkozásában a továbbiakban nem célravezető, mivel

az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése tartalmaz egy – jóllehet nem eléggé pontos – jogszabályi fogalommeghatározást, amely több feltételt tartalmaz. A következőkben ezeknek a részletesebb értelmezése következik. Ennek során természetesen arra kell figyelemmel lenni, hogy a Bíróságnak a nemzeti bíróság részére az alapügy megoldása szempontjából hasznos iránymutatókat kell adnia, ezzel szemben a nemzeti bíróság feladata marad a Bíróság által értelmezett közösségi jogi rendelkezéseknek, illetve a megfelelő nemzeti végrehajtási szabályok konkrét ügyre történő alkalmazása.

33. Már az irányelv 1. cikkének felépítése, amely különböző szabályokat tartalmaz az adatbázisokra vonatkozóan, annak tág értelmezése mellett szól. Az irányelv, annak 1. cikke (1) bekezdése értelmében, „a bármilyen formában létrehozott adatbázisokra” vonatkozik. Mindezekon felül az, hogy a 3. cikk (1) bekezdése kivételt állapít meg, éspedig a számítógépes programokra, szintén az „adatbázis” fogalom tág értelmezésének irányába mutat.

34. A tág értelmezésre utal a közösségi jogalkotó szándéka is, mint az az irányelv elfogadásának előkészítő irataiból is kitűnik¹³.

12 — HL L 1994. L 336., 214. o.

13 — Jens-Lienhard Gaster, Der Rechtsschutz von Datenbanken, 1999, Rz 58. o. és az azt követő oldalak.

35. Lényegében az „adatbázis” fogalmának meghatározásához az 1. cikk (2) bekezdésében szabályozott három feltétel teljesülése szükséges.

36. Először is „önálló művek, adatok vagy egyéb tartalmi elemek gyűjteményéről” (kiemelés tőlem) van szó. Nem érdemes elmélyülni abban a kérdésben, hogy az alap-eljárásban adatokról vagy elemekről van-e szó, hiszen gyakorlatilag vagy adatokról van szó, értve ez alatt a tények megjelenítésére szolgáló jelek eredményeit, azaz potenciális információtartalommal bíró alapvető közléseket¹⁴, vagy elemekről van szó, azaz azonosítható egységekről.

37. Mindemellett az irányelvben foglalt pontosítás hiányában nem szükséges, hogy jelentős számú adatról vagy elemről legyen szó. A Parlament erre vonatkozó igényét sem a Tanács, sem a Bizottság nem vette át. A mennyiségi jellegű követelmények először az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében, a sui generis jog szabályozása kapcsán merülnek fel, és pedig az ott megkövetelt „jelentős ráfordításként”.

14 – Josef Krähn, *Der Rechtsschutz von elektronischen Datenbanken, unter besonderer Berücksichtigung des sui-generis-Rechts*, 2001., 7. o.

38. Jelen eljárásban nevezetesen azt kell vizsgálni, hogy az adatok és az elemek önállóságának feltétele teljesül-e.

39. Ez a feltétel úgy értendő, hogy az adatok és elemek nem függhetnek össze, illetve szétválasztásuk nem eredményezi információ tartalmuk¹⁵ elvesztését, ennél fogva például a filmek hangjai vagy képei nem tartoznak ide. Egy lehetséges értelmezés szerint nem csupán az elemek egymástól való, hanem a gyűjteményen belüli kölcsönös függősége sem állhat fenn¹⁶.

40. Az irányelv másodsorban valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteményekre vonatkozik. A (21) preambulum-bekezdés leszögezi, hogy nem szükséges, hogy a fizikai tárolás szervezett módon történjen. Ez a feltétel azt a célt szolgálja, hogy kizárják a rendezetlen adathalmazokat, és csak a terszerű gyűjteményeket vegyék figyelembe¹⁷, azaz olyan adatokat, amelyek

15 – Matthias Leistner, „The Legal Protection of Telephone Directories Relating to the New Database Maker's Right”, *International Review of Industrial Property and Copyright Law*, 2000., 950. o. (956.).

16 – Simon Chalton, „The Copyright and Rights in Databases Regulations 1997: Some Outstanding Issues on Implementation of the Database Directive”, *ELP.R.*, 1998., 178. o. (179.).

17 – Matthias Leistner, *Der Rechtsschutz von Datenbanken im deutschen und europäischen Recht*, 2000., 53. o. és az azt követő oldalak.

meghatározott feltételek szerint¹⁸ vannak elrendezve. Ennek teljesüléséhez elégséges, ha az adatok valamely rendszerét állapítják meg, és az elrendezés csak egy megfelelő keresőprogram alkalmazásával jön létre¹⁹, azaz lényegében kiválogatás révén, adott esetben indexálás segítségével. Így beszélhetünk statikus és dinamikus²⁰ adatbázisokról.

41. Az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése harmadsorban azt követeli meg, hogy az elemekhez „elektronikus eszközökkel vagy bármely más módon egyedileg hozzá lehessen férni”. Ezáltal az adatok pusztá tárolására az irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében vett „adatbázis” fogalom nem terjed ki.

42. Mindezek eredményeképpen az 1. cikk (2) bekezdésében található „adatbázis” fogalom tágan értelmezendő. Azonban a megszorítások az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében szabályozott sui generis jog által védett tárgyakra vonatkozó feltételekből erednek.

43. Egyes kormányok azt a véleményt képviselik, hogy a sportversenyekkel kapcsolatos adatbázis tartalmának kiválasztása, illetve elrendezése nem minősül önálló szellemi alkotásnak. Ezzel kapcsolatban arra kell emlékeztetni, hogy az irányelv 1. cikke értelmében a kreativitás nem megkövetelt ismertetőjegy az adatbázis vonatkozásában. Ha megvizsgáljuk a sui generis jog tárgyát, a kreativitás ismertetőjegyként történő feltüntetése kétségbe vonható. Az adatbázisnak azonban önálló szellemi alkotásnak kell minősülnie ahhoz, hogy az irányelv II. fejezete (a 3. cikk és az azt követő cikkek) által szabályozott szerzői jogi védelemben részesüljön. Az irányelv 7. cikkének (4) bekezdése értelmében azonban a sui generis jog attól függetlenül alkalmazandó, hogy az adatbázis vagy az adatbázis tartalma szerzői jogi védelemben részesül-e.

44. A sui generis jog általi védelem tárgya eltér a szerzői jog által védeni kívánt tárgytól. Ennek az újonnan megalkotott sui generis jognak a célja, az alkotó tevékenységet védő szerzői jogtól eltérően, a beruházási tevékenység védelme²¹. Így a jog címzettje vonatkozásában is eltérés van. Ugyanis amíg a sui generis jog az adatbázis előállítóját védi, addig a szerzői jog — mint azt a neve is mutatja — a szerzőre vonatkozik.

18 — Az adatbankokra vonatkozó irányelv 1. cikke vonatkozásában Silke von Lewinski, in: Michel M. Walter (Hrsg.), *Europäisches Urheberrecht*, 2001., Rz 20. o.,.

19 — Herman M. H. Speyart, „De databank-richtlijn en haar gevolgen voor Nederland”, *Informatierecht — AMI*, 1996., 151. o. (155.).

20 — Az 1. cikk vonatkozásában V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben) 6. o.

21 — Az 1. cikk vonatkozásában V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben) 6. o.

45. Egyes kormányok írásban előterjesztett álláspontjukban arra hivatkoztak, hogy az eljárás tárgyát képező adatbázis nem valamely rendszer vagy módszer szerint került elrendezésre, mivel a párosítások kieséses rendszer szerint alakultak ki. Ezzel összefüggésben azt kell megjegyezni, hogy az adatbázis tartalma nem csupán a kieséses rendszerből származó adatokra vonatkozik, hanem olyan járulékos bejegyzésekre is, mint a mérkőzés helye és ideje.

dolgok védelme a fontos, és ezáltal közvetetten a megvalósításukhoz felhasznált pénzeszközök, azaz ráfordítások is védelmet kapnak²².

B — A védelem tárgya: feltételek (Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdés)

46. Annak, hogy valamely adatbázis az irányelv 7. cikke szerinti sui generis jog alá tartozzon, az a feltétele, hogy az ebben a rendelkezésben szabályozott feltételek teljesüljenek. Jelen eljárás ezeknek a feltételeknek az értelmezésére vonatkozik.

47. Ebben az összefüggésben arra a kérdésre vonatkozó jogi vitára kell utalni, miszerint a sui generis jognak a teljesítmény védelmét, azaz lényegében az adatbázis előállítójának a tevékenységét, vagy az adatbázis formájában megnyilvánuló eredmény védelmét kell-e szolgálnia. Ezzel kapcsolatban azt kell megállapítani, hogy az irányelv az adatbázisokat, illetve azok tartalmát, és nem az azok által tartalmazott információkat mint olyanokat védi. Végeredményben tehát az előállított

48. Az irányelv 7. cikkében meghatározott feltételek hozzáadódnak az 1. cikk (2) bekezdésében szabályozottakhoz. Ezáltal a védelem tárgyának meghatározása szűkebb, mint az 1. cikk értelmében vett „adatbázis” fogalma.

49. Az irányelvvel újonnan bevezetett sui generis jog az északi „Katalogrechte”-re és a holland „geschriftenbeschermingre” vezethető vissza. Ez a körülmény azonban nem eredményezheti azt, hogy ezekkel, az előzményeknek tekinthető rendszerekkel kapcsolatban a jogtudomány és az ítélkezési gyakorlat által kialakított elméletet átültessék az irányelvre. Sokkal inkább az irányelvnek kell zsinórmértékül szolgálnia a nemzeti jog értelmezése során, és ez minden olyan tagállamra érvényes, amelyben az irányelvet megelőzően ehhez hasonló rendelkezések voltak érvényben. A nemzeti jogi szabályozást ezekben a tagállamokban is hozzá kell igazítani az irányelv rendelkezéseéhez.

22 — Malte Grützmacher, Urheber-, Leistungs- und Sui-generis-Schutz von Datenbanken., 1999., 329. o.; Georgios Koumantos, „Les bases de données dans la directive communautaire”, *Revue internationale du droit d’auteur*. 1997., 79. o. (117.). Ezzel szemben egyesek a ráfordításokat a védelem tárgyának tekintik (így a 7. cikkhez kapcsolódóan Silke von Lewinski [hivatkozás a 18. lábjegyzetben], Rz 3. és Grützmacher elmélete [hivatkozás a 14. lábjegyzetben] 329. o.).

1. „Jelentős ráfordítás”

50. A sui generis jog által biztosított védelem terjedelmének meghatározásánál kulcsfontosságú az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében szereplő „jelentős ráfordítás” kifejezés. Ez az objektív feltétel ott akként kerül pontosításra, hogy „minőségi vagy mennyiségi szempontból” kell jelentősnek lennie. Mindazonáltal az irányelv ennek a két alternatívának a jogszabályi meghatározását nem adja meg. A jogtudomány a Bíróságtól várja el a megfelelő meghatározást. Ez a kíváncsi azért is jogos, mert az önálló és egységes közösségi értelmezés csak így biztosítható. Ténylegesen attól sem lehet eltekinteni, hogy a végső soron a nemzeti bíróságokat illeti meg az értelmezés, ami magában hordozza az eltérő jogalkalmazás veszélyét.

51. Ahogy az az irányelv 7. cikke (1) bekezdésének szerkezetéből következik, a „jelentős ráfordítás” fogalma relatívan értelmezhető. A közös álláspont, amelyben ez a rendelkezés a végleges formáját elnyerte, preambuluma értelmében azok a ráfordítások védendők, amelyek valamely adatbázis tartalmának a kereséséhez és összegyűjtéséhez szükségesek²³.

52. A ráfordításoknak tehát az adatbázis előállításával kapcsolatos meghatározott tevékenységekre kell vonatkozniuk. A 7. cikk ezzel kapcsolatosan példálózó jelleggel az alábbi három tevékenységet sorolja fel: az adatbázis tartalmának megszerzése, ellenőrzése és előállítása. Tekintettel arra, hogy ezek az elemek egy másik előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésnek is a tárgyát képezik, ezért itt nem bocsátkozunk mélyebben ezek értelmezésébe.

53. Hogy milyen fajtái lehetnek a ráfordításoknak, az a (40) preambulumbekkezdésből tűnik ki, amelynek az utolsó mondata így szól: „ez a ráfordítás pénzeszközök rendelkezésre bocsátásából és/vagy idő, munka és energia ráfordításából is állhat”. A (7) preambulumbekkezdésben jelentős emberi, műszaki és pénzügyi ráfordításról van szó.

54. Mindezen túl a „jelentőset” mint fogalmat relatívan — is — értelmezni kell, mégpedig egyik részről a költségek és az amortizáció²⁴ vonatkozásában, másik részről az adatbázis terjedelme, jellege és tartalma viszonylatában, valamint arra a területre figyelemmel, amelyhez tartozik²⁵.

23 — 1995. július 10-i 20/95/EK tanácsi közös álláspont (HL C 288., 14. o.)

24 — A 7. cikk vonatkozásában V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 9. o.

25 — Koumantos (hivatkozás a 22. lábjegyzetben), 119. o.

55. Azaz nem csak azok a ráfordítások kapnak védelmet, amelyek abszolút értelem-ben véve nagy értékkel bírnak²⁶. Mindazon-által a „jelentős” mint feltétel nem értelmez-hető csupán relatívan. Ugyanis az irányelv — mintegy de-minimis-szabályként írva elő — megköveteli, hogy a védelemben részesülő ráfordítások egy abszolút minimumküszöböt érjenek el²⁷. Ez a (19) preambulumbekéz-désből vezethető le, amelynek értelmében a ráfordításnak „kellően jelentősnek” kell len-nie²⁸. Azonban ez egy alacsonyan meg-határozott küszöb. Ezt elsődlegesen az (55) preambulumbekézdés sugallja²⁹, amely azonban nem tartalmaz pontosabb meghatá-rozást az összeg vonatkozásában. Másodsor-ban e feltételezés mellett szól az is, hogy az irányelvnek különböző rendszerek harmoni-zálását kell szolgálnia. Harmadsorban a túl magasán meghatározott alsó határ az irány-elv által kitűzött cél, azaz a ráfordítások ösztönzésének megvalósítását gyengítené.

56. Írásbeli észrevételeiben több beavatkozó az úgynevezett „Spin-off-Theorie”-ből indult ki, amely szerint a sui generis jog mellék-termékeire nem terjed ki a jog által biztosít-tott védelem. Csak olyan bevételeket lehet elszámolni, amelyek a ráfordítások csökken-tését szolgálják. Ezek a felek hangsúlyozzák, hogy az eljárás tárgyául szolgáló adatbázis sportversenyek megszervezéséhez szükséges, azaz ebből a célból került előállításra. A

ráfordítás a bajnokságok megszervezését szolgálja, és nem, illetve nem kizárólag az adatbázis előállítását. Ezt a ráfordítást min-den esetben meg kell valósítani, nem csak a bajnokságok megszervezésének kötelezett-sége miatt. Tehát az adatbázis esetében csak egy másik piachoz tartozó melléktermékről van szó.

57. Jelen eljárás során azt kell tisztázni, hogy az úgynevezett „Spin-off-Theorie” szerepet játszik-e, és amennyiben igen, úgy milyen szerepet játszik az irányelv, különösen a sui generis jog értelmezésében. Figyelembe véve az ebben az eljárásban előterjesztett, a csupán mellékterméknek tekinthető adatbá-zisok védelmére vonatkozó kétségeket, szük-ségesnek tűnik a „Spin-off-Theorie” demito-logizálása. Ezen elmélet — elvonatkoztatva annak nemzeti gyökereitől — felhasználása egyrészt a (10)–(12) preambulumbekézdés-ből levezetett irányelvi céllal, nevezetesen a ráfordítások védelmének javítása révén azok ösztönzésével magyarázható. Továbbá arra a gondolatra is támaszkodik, hogy a ráfordítá-sokat a főtevékenységből eredő bevételek csökkentik. A „Spin-off-Theorie” azzal is összefügg, hogy az irányelv csak az olyan ráfordításokat védi, amelyek többek között valamely adatbázis tartalmának a megszerzé-séhez szükségesek³⁰. Mindezeknek az érv-

26 — A 7. cikk vonatkozásában V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 11. o.

27 — Krähn (hivatkozás a 14. lábjegyzetben), 138. o. és az azt követő oldalak; Leistner (hivatkozás a 15. lábjegyzetben), 958. o.

28 — Gunnar W. G. Karnell, „The European Sui Generis Protection of Data Bases”, *Journal of the Copyright Society of the U.S.A.* 2002., 994. o.

29 — J. van Manen, „Substantial investments”, in: *Allied and in friendship: for Teartse Schaper*, 2002., 123. o. (125.).

30 — Lásd ehhez közelebbről P. Bernt Hugenholtz, „De spin-off theorie uitgesponnen”, *Tidschrift voor auteurs-, media- & informatierecht*, 2002., 161. o. és az azt követő oldalak.

eknek megvan a maguk fontossága, és azokat figyelembe kell venni az irányelv értelmezése során. Ez azonban nem vezethet arra, hogy egy elméletre történő hivatkozással önmagában minden Spin-off-jelenséget kizárjanak. Az irányelv értelmezése során annak rendelkezései az irányadóak.

58. Az eljárás tárgyául szolgáló jogi probléma megoldása során abból a kérdésből kell kiindulni, vajon az adatbázis védelmének biztosítása függ-e az előállító szándékától vagy az adatbázis céljától, amennyiben ezek egymástól különbözőek. Ezen a ponton meg lehetne elégedni annak megállapításával, hogy az irányelv sem az 1. cikkében, sem a 7. cikkében nem hivatkozik az adatbázis céljára. Amennyiben a közösségi jogalkotó egy ilyen feltételt szabályozni akart volna, úgy azt biztosan megtette volna. Hiszen mind az 1., mind a 7. cikk azt támasztja alá, hogy a jogalkotó mindenképpen a feltételek összességét kívánta rögzíteni. Ennek folytán az adatbázis célja nem szolgál feltételként az adatbázis védelemre való érdemességének megítélése során. Sokkal inkább jelentősek a 7. cikkben szabályozott feltételek. Ezen még a néhány fél által hivatkozott (42) preambulumbekezdés sem változtathat. Ez először is a sui generis jog terjedelmére vonatkozik, másodsorban pedig ennek célja annak biztosítása, hogy ne károsítsa a ráfordításokat.

kiemelték, így a (12), (19) és (40) preambulumbekezdésben sincs utalás arra, hogy az adatbázis védelme annak céljától függ.

60. A gyakorlatban ezen túl olyan adatbázis-előállítók is léteznek, akik egy adatbázissal több célt kívánnak elérni. Így előfordulhat, hogy egy adott adatbázishoz kapcsolódó ráfordítások nem rendelkeznek egyetlen pontosan meghatározható és a többitől elkülöníthető célhoz. Ilyen esetben az adatbázis célja mint szempont nem ad egyértelmű megoldást. A ráfordítás vagy egy másik céltől függetlenül élvezne védelmet, vagy e másik cél révén teljesen védtelen lenne. Ennélfogva a cél mint szempont vagy használhatatlannak bizonyul, vagy összeegyeztethetetlen az irányelv céljával. Az olyan adatbázisoknak, amelyek több célt szolgálnak, a védelem köréből történő kizárása szemben áll a ráfordításokra történő ösztönzés céljával. Ez jelentősen akadályozná a multifunkcionális adatbázisokra vonatkozó ráfordításokat.

59. Az irányelvnek azokban a preambulumbekezdéseiben, amelyekben a ráfordításra történik hivatkozás, és amelyek jelentőségét

61. Az alapeljárás tárgyát képező adatbázis példa arra, hogy az adatbázis létrehozása a bajnokságok megszervezése céljából is történik. Az, hogy minden egyes célhoz minden esetben saját – lehetőség szerint teljesen azonos – adatbázis kerüljön elkészítésre, alapvetően ellentmond a gazdasági megfont-

tolásoknak, és ezt nem lehet az irányelvvel hivatkozással előírni.

adatbázis tartalmának ráfordítással járó „megszerzését”, „ellenőrzését” vagy „előállítását” védi.

62. Annak a megítélése, hogy az alapeljárásban jelentős ráfordításról van-e szó, a fent nevezett feltételeknek a konkrét tényállásra történő alkalmazását jelenti. Ez az előzetes döntéshozatali eljárásban a hatáskörök megosztásáról rendelkező EK 234. cikk értelmében a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik. Az adatbázisra vonatkozó ráfordítások értékelése során minden esetben tekintetbe kell venni a mérkőzések versenynaptárainak meghatározása során figyelembe vett körülményeket, mint a mérkőzésnek a nézőkre gyakorolt vonzereje, a bukmékerek érdekei, az egyesületek általi kereskedelmi felhasználás, más események a településen a tervezett időpontban, a játékoknak a megfelelő földrajzi elosztása, továbbá közrend megzavarásának elkerülése. Végezetül az értékelésnél tekintetbe kell venni a mérkőzések számát. A megvalósított ráfordítások bizonyításának terhe arra hárul, aki sui generis jogot érvényesíti.

64. A sui generis jog által biztosított védelem céljából kell kiindulni, nevezetesen az adatbázis előállítójának védelméből. Ennélfogva az előállítást mint átfogó kifejezést lehet figyelembe venni, amely felöleli a megszerzést, az ellenőrzést és az előállítást³¹.

65. Az alapeljárás egy sokat vitatott jogi problémára vonatkozik, nevezetesen, hogy az irányelv védelemben részesíti-e, és ha igen, milyen terjedelemben – adott esetben milyen feltételekkel – részesíti védelemben nemcsak a már meglévő adatokat, hanem az előállító által újonnan alkotott adatokat. Ha a megszerzésnek csak a már meglévő adatokra kell vonatkoznia, akkor a ráfordítások védelme is csak az ilyen adatok megszerzését foglalja magában. Így ha a megszerzés ilyen értelmezését vesszük alapul, az adatbázis védelme az alapeljárásban attól függ, hogy meglévő adatokat szereztek-e meg.

2. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „megszerzés”

66. Ellenben ha az előállítás átfogó fogalmából, azaz az adatbázis tartalommal történő

63. Jelen ügyben vitatott, hogy az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerinti megszerzésről van-e szó. Ugyanis ez a rendelkezés az

31 – Giovanni Guglielmetti, „La tutela delle banche dati con diritto sui generis nella direttiva 96/9/CE”, *Contratto e impresa*, Europa, 1997., 177 o. (184.).

megtöltéséből³² indulunk ki, akkor mind a meglévő, mind az újonnan megszerzett adatok figyelembevételre kerülhetnek³³.

67. Egyértelműbb helyzethez vezethetne a 7. cikk (1) bekezdésében használt „megszerzés” fogalomnak az irányelv (39) preambulumbekkezdésében felsorolt tevékenységekkel történő összehasonlítása. Azonban már rögtön az elején utalni kell arra, hogy a különböző nyelvi változatok eltérnek.

68. A 7. cikk (1) bekezdésének német nyelvű szövegében található „megszerzés” fogalmat alapul véve, az csak a már meglévő adatokra vonatkozik, mivel csak valami meglévő az, amely megszerzhető. Így nézve a *megszerzés* épp az *előállítás* ellentétéként mutatkozik. Hasonló eredményre jutunk a portugál, a francia, a spanyol és az angol szövegek szóhasználatának értelmezése során, amelyek mind a latin „obtenere”, azaz megszerez kifejezéshez nyúlnak vissza. A finn és a dán szövegek is megszorító értelmezést sugallnak. Ennélfogva az angol és német szövegeknek az eljárásban részt vevő egyes felek által választott tág értelmezése tévedésen alapul.

69. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „megszerzés” helyes értelmezéséhez további adatot annak a (39) preambulumbekkezdése szolgáltatja, amely bevezetőként a sui generis jog tárgyáról szól. Ez a preambulumbekkezdés, a védelemben részesített ráfordítások vonatkozásában a tevékenységeknek csupán két fajtáját sorolja fel, nevezetesen a tartalom „megszerzését” és „összegyűjtését”. A problémák itt az eltérő nyelvi változatokból erednek. A legtöbb nyelvi változat esetében az elsőként felsorolt tevékenység megjelölésére a 7. cikk (1) bekezdésében használttal azonos kifejezést alkalmaztak. Habár a továbbiakban használt kifejezések nem mindig ugyanazt a tevékenységet jelölik meg, lényegüket tekintve azonban az adatbázis tartalmának keresésére és összegyűjtésére vonatkoznak.

70. Azok a nyelvi változatok, amelyek a (39) preambulumbekkezdésben két, az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésétől eltérő fogalmat alkalmaznak, akként értelmezendők, hogy mindkét felsorolt tevékenység az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett megszerzés alfaja. Természetesen ebből adódik az a kérdés, hogy a (39) preambulumbekkezdés miért csak a megszerzést határozta meg közelebbről, ellenben ezt nem teszi meg az ellenőrzéssel és az előállítással. E két utóbbi először a (40) preambulumbekkezdésben fordul elő először.

32 — Andrea Etienne Calame, Der rechtliche Schutz von Datenbanken unter besonderer Berücksichtigung des Rechts der Europäischen Gemeinschaften, 2002, 115 FN 554.

33 — Grüntzmacher (hivatkozás a 22. lábjegyzetben), 330. o. és az azt követő oldalak; a Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 152. o. és az azt követő oldalak.

71. Azok a nyelvi változatok, amelyek a (39) preambulumbekfezdésben két, az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében foglaltakkal azonos fogalmat alkalmaznak, az előzőekkel ellentétben akként értelmezendők, hogy a (39) preambulumbekfezdés szerinti „megszerzés” fogalom tágabb értelemben veendő figyelembe, viszont az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében alkalmazott fogalom tágan értelmezhető, azaz a (39) preambulumbekfezdésben felsorolt másik tevékenységet is felöleli.

72. A fentiekre figyelemmel minden nyelvi változatnak van olyan értelmezése, amely szerint az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerinti „megszerzés” nem az adatok egyszerű megszerzését, azaz az adatok előállítását foglalja magában³⁴, és kizárja az előkészítő szakaszt³⁵. Amennyiben az adatok előállítása egybeesik azok összegyűjtésével és kiválogatásával, úgy az irányelv biztosított védelem kiterjed arra.

73. Ebben az összefüggésben arra kell emlékeztetni, hogy az úgynevezett „Spin-off-Theorie” nem követhető. Így az adatbázis tartalmának megszerzése során a cél semmilyen szerepet nem játszhat³⁶. Ez azonban azt jelenti, hogy a védelem abban az esetben is

lehetséges, amennyiben a megszerzés első sorban a kérdéses adatbázis előállításától eltérő tevékenység érdekében ment végbe. Hiszen az irányelv az adatok megszerzését abban az esetben is védi, ha ez a megszerzés nem valamely adatbázisra tekintettel ment végbe³⁷. Ez is amellet szól, hogy egy belső adatbázisra visszavezethető külső adatbázist be kell vonni a védettséget élvező körbe.

74. A „megszerzés” fogalmának fent levezetett értelmezése alapján a nemzeti bíróság feladata lesz az, hogy a Fixtures tevékenységét megítélje. Ennek során első sorban az adatokat kell minősítenie, majd ezeknek az adatoknak a megszerzésével kezdődő, majd az eljárás tárgyául szolgáló adatbázisba történő felvételével záródó folyamatot kell értékelnie. Azt kell megítélni, hogy miként történik a mérkőzések versenynaptárainak meghatározása, azaz lényegében a csapatnevek összegyűjtését és a csapatpároknek a helyszínnel és az idővel történő összepárosítását kell minősítenie. Jelen esetben az, hogy a mérkőzések menetrendje több érdekelt, így különösen a rendőrség, az egyesületek, a szurkolói szövetségek közötti megállapodás eredményeként került meghatározásra, azt igazolja, hogy már meglévő adatokról van szó. Miként azzal több érdekelt is érvelt, abból is arra lehet következtetni, hogy már meglévő adatokról van szó, hogy az adatokat az adatbázis előállításától eltérő célra gyűjtötték össze.

34 — Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 152. o.

35 — Guglielmetti (hivatkozás a 31. lábjegyzetben), 184. o.; Karnell (hivatkozás a 28. lábjegyzetben), 993. o.

36 — A képviselt véleménynel összefüggésben lásd Hugenholtzot (hivatkozás a 30. lábjegyzetben), 161. o. (164 FN 19).

37 — A 7. cikk vonatkozásában V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 5. o.

75. Még ha az eljárás tárgyát képező tevékenységeket új adatok létrehozásaként minősítjük, még akkor is az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerinti „megszerzésről” van szó. Ez az az eset lenne, amikor az adatok létrehozása azok feldolgozásával egybeesik, és attól nem elválasztható.

3. „Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése szerinti „ellenőrzés”

76. Az adatbázisnak a bajnokságok megfelelő lefolytatásához történő, valamint gazdasági felhasználása megköveteli az eljárás tárgyául szolgáló adatbázis tartalmának folyamatos ellenőrzését. Az iratokból is kitűnik, hogy az adatbázis pontosságát folyamatosan ellenőrizték. Amennyiben az ilyen ellenőrzés a módosítás szükségességét veti fel, akkor a szükséges kiigazításokat elvégzik.

77. Az, hogy nem minden naprakésszé tétel jelenti egyben az adatbázis tartalmának ellenőrzését, nem jelent problémát. Annak érdekében, hogy a *sui generis* jogi védelemnek tárgya legyen, elegendő, ha ezen tevékenységek némelyike az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett ellenőrzésnek minősüljön, és a jelentős ráfordítások legalább részben a 7. cikk által meghatározott tevékenységekre vonatkozzanak.

4. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „előállítás”

78. A *sui generis* jog tárgyát az adatbázis tartalmának „megszerzése” és „ellenőrzése” mellett annak „előállítása” is képezi. Ez nemcsak a szoros értelemben vett adatbázisnak, a felhasználó számára történő bemutatását, azaz a külső sémát jelenti, hanem a koncepcionális sémát, valamint a tartalom megszervezését is. Általában az adatok legjobb formába öntését egy mutatórendszer és egy teaurusz szolgálja. Miként az a (20) preambulumbekkezdésből is következik, ilyen, az adatbázis tartalmának megismeréséhez szükséges elemek is részesülhetnek az irányelv által biztosított védelemben³⁸.

C — A *sui generis* jog tartalmáról

79. Legelőször is arra kell emlékeztetni, hogy a *sui generis* jog mint olyan bevezetésének célja nem a jog harmonizálása volt, hanem egy új jog tudatos létrehozása³⁹. Ez a jog túllép az általunk eddig ismert terjesztési és többszörözési jogon. Erre a tiltott cselekmény

³⁸ — Calame (hivatkozás a 32. lábjegyzetben), 116. o.

³⁹ — 20/95/EK 14. közös álláspont (hivatkozás a 23. lábjegyzetben).

nyek értelmezése során is figyelemmel kell lenni. Ezért az irányelv 7. cikkének (2) bekezdése szerinti meghatározásokhoz különös jelentőség kapcsolódik.

nyek tilosak. A megtiltható és következtetésképpen tilos cselekmény egyrészt a kimásolás, másrészt pedig az újrahazsnosítás. A „kimásolás” és az „újrahazsnosítás” jogszabályi meghatározása az irányelv 7. cikkének (2) bekezdésében található.

80. Az irányelv 7. cikke első pillantásra a tilalmi rendelkezések két csoportját, vagy a jogosult, azaz az adatbázis előállítójának szemszögéből nézve, a jogok két eltérő kategóriáját foglalja magában. Az (1) bekezdésben az adatbázis jelentős részének vonatkozásában kerül tilalom meghatározásra, az (5) bekezdés az adatbázis nem jelentős részét illetően tilt bizonyos cselekményeket. A jelentős és jelentéktelen közt fennálló viszonyból kiindulva az (5) bekezdés az (1) bekezdés alóli kivételként értelmezhető⁴⁰. Az (5) bekezdésnek meg kell akadályoznia az (1) bekezdésben szabályozott tilalom kijátszását⁴¹, ennél fogva védelmi záradéknak⁴² is minősíthető.

82. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében szabályozott tilalom természetesen nem feltétel nélküli, hanem arra a feltételezésre épül, hogy az adatbázis tartalmának egészét vagy jelentős részét érinti a tiltott cselekmény.

83. A 7. cikk (1) és (5) bekezdésének alkalmazása szempontjából döntő „jelentős”, illetve „jelentéktelen” részből kiindulva elemezzük továbbiakban e két helyzetet. Ezt követi az (1) és (5) bekezdés szerinti tiltott cselekmények vizsgálata.

81. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése az adatbázis előállítójának biztosítja azt a jogot, hogy bizonyos cselekvéseket megtiltsa. Ez egyben azt is jelenti, hogy ezek a cselekmé-

1. Az adatbázis jelentős vagy jelentéktelen részei (Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdés)

a) Általános észrevételek

84. Az eljárás során előadták, hogy az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése csak az

40 — Gaster (hivatkozás a 13. lábjegyzetben), Rz 492.

41 — Oliver Hornung, Die EU-Datenbank-Richtlinie und ihre Umsetzung in das deutsche Recht, 1998, 116. és az azt követő oldalak.; Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 180. o.; V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), Rz 16 a 7. cikkel összefüggésben.

42 — 20/95/EK 14. közös álláspont (hivatkozás a 23. lábjegyzetben).

olyan cselekményeket tiltja, amelyek eredményeképpen az adatok éppúgy valamely rendszer vagy módszer szerint kerülnek elrendezésre, és egyedileg hozzájuk lehet férni, mint az eredeti adatbázisban.

85. Ez az érv úgy értendő, mint amely a sui generis jog alkalmazását feltételhez köti. Az ilyen feltétel tényleges fennállása csak a sui generis jog tárgyára vonatkozó rendelkezés alapján, különös tekintettel a 7. cikk (1) bekezdése által tiltott cselekményeknek a 7. cikk (2) bekezdésben található jogszabályi meghatározására, dönthető el.

86. Sem az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése, sem a 7. cikkének (5) bekezdése nem szabályozza kifejezetten a fent nevezett feltételt, illetve csupán utalást tartalmaznak arra vonatkozóan. Abból a körülményből, hogy az 1. cikk (2) bekezdése kifejezetten a „valamely rendszer vagy módszer szerinti elrendezésről” rendelkezik, de ez a 7. cikkből teljesen hiányzik, éppen az az ellenkező következtetés vonható le, hogy a közösségi jogalkotó nem akarta ezt az ismervet a 7. cikk alkalmazásának feltételéül szabni.

87. Az irányelv célja szintén e kiegészítő szempont ellen szól.

88. A 7. cikkben szabályozott védelmet ugyanis az ilyen kiegészítő szempont komolyan meggyengítené, mivel így az ebben a rendelkezésben szabályozott tilalom az adatbázis részeinek egyszerű módosítása révén kikerülhető lenne.

89. Azt, hogy az irányelv az adatbázis tartalmának újra történő összeállítását is — mint lehetséges sértő cselekményt — tiltani akarja, a (38) preambulumbekkezdés mutatja, amely utal erre a veszélyre és a szerzői jog elégtelenségére.

90. Az irányelv új sui generis jog megteremtését szolgálja, amellyel nem állítható szembe a (46) preambulumbekkezdés, mivel az egy másik nézőpontra vonatkozik.

91. Maga a (45) preambulumbekkezdés, amely szerint a szerzői jogi védelemnek pusztá tényekre vagy adatokra nem kell kiterjednie, sem rendelkezik kiegészítő ismérvről. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a védelem magukra az adatokra is, vagy bizonyos adatokra kiterjed. A sui generis jogi védelem tárgya az adatbázis, és az is marad.

92. Végeredményképpen megállapítható, hogy az ilyen, az eredeti adatbázishoz képest

valamely rendszer vagy módszer szerinti elrendezés nem minősül az adatbázissal kapcsolatos cselekmények jogszerűségének megítéléséhez szükséges szempontnak. Ennélfogva nem lehet azt állítani, hogy az irányelv nem részesíti védelemben valamely más rendszer szerint átalakított vagy felépített adatokat.

b) Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „adatbázis tartalmának jelentős része” mint fogalom

93. Ezzel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „adatbázis tartalmának jelentős része” mint fogalom értelmezését kéri a kérdést előterjesztő bíróság. Szemben az irányelv más kulcsfontosságú fogalmaival, az irányelv ezt a fogalmat nem határozza meg. Ez a jogalkotási eljárás során, pontosabban a Tanács közös álláspontjának megalkotásakor, elmaradt.

94. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése két lehetőséget vet fel. Miként az a szövegből következik, a jelentős minősítés kétféleképpen ítéltető meg, mennyiségi vagy minőségi szempontból. Ezt a közösségi jogalkotó által választott konstrukció akként magyarázza, hogy valamely rész akkor is lehet jelentős, ha az jöllehet mennyiségileg nem, azonban

minőségi szempontból jelentős. Következésképpen el kell utasítani azt az álláspontot, melynek értelmében a tiltott cselekményeknek következetesen az adatbázisok mennyiségi minimumára kell vonatkoznia.

95. A mennyiségi változat az adatbázis tiltott cselekménnyel érintett része nagyságának meghatározásával értelmezhető. Itt felvetődik a kérdés, hogy vajon egy relatív vagy egy abszolút szemléletet kell-e elfogadni. Azaz az érintett mennyiségnek az adatbázis tartalmának egészével történő összehasonlításáról van-e szó⁴³, vagy az érintett rész önmagában értékelendő.

96. Ennek során arra kell figyelemmel lenni, hogy a relatív szemlélet rendszeresen a nagyobb adatbázisok előállítóit károsítja⁴⁴, mivel az érintett rész az összmennyiség nagyságának növekedésével egyre kevésbé lesz jelentős. Mindazonáltal ilyen esetben a kiegészítőként alkalmazott minőségi megítélés megfelelő összehasonlítást biztosíthat, mivel a viszonylag kisebb érintett rész így minőségileg mégis jelentősnek ítéltető. Hasonlóképpen jó megoldásnak tűnik a két mennyiségi szemléletmód összekapcsolása. Ennek értelmében akár egy viszonylag kis részt is lehetne annak abszolút mérete alapján jelentősnek minősíteni.

43 — A 7. cikk vonatkozásában lásd különösen V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 15. o.

44 — Grützmacher (hivatkozás a 22. lábjegyzetben), 340. o.

97. A továbbiakban az a kérdés, hogy a mennyiségi értékelés a minőségi megítéléssel összekapcsolható-e. Ez valójában csak azokban az esetekben merül fel, amelyeknél a minőségi szempontból történő értékelés egyáltalán lehetséges. Ha ez az eset áll fenn, akkor semmi sem szól ez ellen, hogy az érintett részeket mindkét szempont szerint megítéljük.

98. A minőségi szempontból történő megítélés során minden esetben jelentőséggel bír a technikai és a gazdasági érték⁴⁵. Ezáltal az olyan rész, amelynek valójában nem nagy a kiterjedése, azonban értékét tekintve jelentős, szintén figyelembe vehető. Példának okáért a sporthoz kapcsolódó listák teljessége és pontossága nevesíthető ilyen értékként.

99. Az adatbázis valamely érintett részének gazdasági értéke rendszerint a piacon a kereslet hiányának szempontjából mérhető⁴⁶, amely azáltal keletkezik, hogy az érintett részt éppen nem a piaci viszonyoknak megfelelően, hanem másképpen másolják ki, illetve hasznosítják újra. Az érintett rész megítélése, pontosabban gazdasági értéke azonban a cselekmény elkövetőjének a szemszögéből is nézhető, ami annak a vizsgálatát jelenti, hogy aki a kimásolást, illetve az újrahasonosítást véghezviszi, mit takarít meg.

100. Az irányelv 7. cikke által követett, a ráfordítás védelmének céljából kiindulva, a jelentőség megítélésénél mindig figyelembe kell venni az adatbázis előállítója által eszközölt ráfordításokat⁴⁷. Mint az a (42) preambulumbekzdésből következik, a kimásolás és az újrahasonosítás tilalma azt szolgálja, hogy megakadályozza a ráfordításokat érintő károkozást⁴⁸.

101. Az adatbázis érintett része értékének megállapításához kiinduló pontokként szolgálhatnak tehát a ráfordítások, különösen a megszerzés költségei⁴⁹.

102. Ami azt a küszöböt illeti, amelytől kezdődően jelentős jellegről beszélhetünk, az irányelvben erre vonatkozóan jogszabályi meghatározás nem található. A közösségi jogalkotó e küszöb meghatározását, az irodalomban fellelhető egyértelmű vélemény szerint, az ítélezési gyakorlatra bízta⁵⁰.

47 — Vö. Guglielmetti (hivatkozás a 31. lábjegyzetben), 186. o., Krähn (hivatkozás a 14. lábjegyzetben), 161. o.; Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 172. oldalával.

48 — Egyes vélemények szerint a károsításhoz már elegendő az absztrakt alkalmasság, lásd Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 173. o.; vö. Speyart (hivatkozás a 19. lábjegyzetben), 171. o. (174.).

49 — Carine Doutelepoint, „Le nouveau droit exclusif du producteur de bases de données consacré par la directive européenne 96/6/CE du 11 mars 1996: un droit sur l'information?“, in: *Mélanges en hommage à Michel Waëlbroeck*, 1999, 903. o. (913.).

50 — Doutelepoint (hivatkozás a 49. lábjegyzetben), 913. o.; Gaster (hivatkozás a 13. lábjegyzetben), Rz 496; Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 171. o.; a 7. cikk vonatkozásában V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 15. o.

45 — Gaster (hivatkozás a 13. lábjegyzetben), 495. o., Grütmacher (hivatkozás a 22. lábjegyzetben), 340. o.; a 7. cikk vonatkozásában Lewinski (hivatkozás a 22. lábjegyzetben), 15. o.

46 — Krähn (hivatkozás a 14. lábjegyzetben), 162. o.

103. A jelentős jelleg mindamellett nem függhet attól, hogy jelentős kárról van-e szó⁵¹. Az egyik preambulumbekkezdésben — mégpedig a (42) preambulumbekkezdés végén — található idevágó utalás nem tekinthető elegendőnek ahhoz, hogy a védelemhez szükséges küszöb olyan magas mértékben kerüljön meghatározásra. Egyébként kérdéses az, hogy a jelentős jelleg meghatározásánál a „jelentős kár” ismérvként alkalmazható-e, mivel a (42) preambulumbekkezdés úgy is értelmezhető, hogy a „jelentős kár” mint kiegészítő feltétel minden olyan esetben szükséges, amikor is jelentős részről van szó, azaz amikor a jelentős jelleg már fennáll. A tiltott cselekmények (8) preambulumbekkezdésben megnevezett hatása, nevezetesen a „súlyos gazdasági és műszaki következmények”, nem indokolhat túl szigorú megítélést a károkozás szempontjából. Mindkét preambulumbekkezdés inkább az adatbázisok védelmének gazdasági szükségességét hangsúlyozza.

104. Ami a jelen ügy tárgyát képező adatbázisok érintett részeinek értékelését illeti, vitathatatlan, hogy a cselekmények heti rendszerességgel mennek végbe. Ezzel kapcsolatban kérdésként merül fel, hogy relatív megközelítés esetében az érintett rész az adatbázis egészével vagy az adott hétre vonatkozó összmennyiséggel kerüljön-e összehasonlításra. Végezetül lehetséges lenne az is, hogy minden, egy hétre eső rész az egész játékvadhoz viszonyítottan összeadásra kerül, és az így kapott összeg az adatbázis egészével kerül összehasonlításra.

105. Következésképpen, mind az érintett rész, mind az egész esetében csak ugyanazon időszak alapján történő összehasonlítás felel meg a sui generis jog céljához hű értelmezésnek. Az ilyen összehasonlítás vagy hetente, vagy a játékvadra vonatkozóan történhet. Amennyiben a mérkőzéseknek több, mint a fele érintett, úgy az érintett rész mindenképpen jelentősnek tekinthető. Azonban a mérkőzések összességének felénél kisebb rész is, összevetve a mérkőzések összességével, elegendő lehet, amennyiben ez az arány a mérkőzések bizonyos kategóriáiban, mint például a Premier League-ben, magasabb.

106. Az abszolút szempontú értékelés esetében mindaddig össze kell adni a mindenkor érintett részeket, míg az érintett részek jelentőségi küszöbét meghaladjuk. Így lehet meghatározni azt az időpontot, amelytől kezdve az érintett részeket jelentősnek nevezhetjük.

2. Az adatbázis tartalmának jelentős részére vonatkozó tilalmak (Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés első része)

51 — Lásd azonban Karnell (hivatkozás a 28. lábjegyzetben), 1000. o.; Krähn (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 163. o.

107. Az előállítónak az irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében rögzített azon jogából,

hogy megtiltsa bizonyos cselekményeket, ered ezeknek a cselekményeknek, nevezetesen a kimásolásnak és az újrahasznosításnak a tilalma. Ennélfogva ezen cselekményeket számos preambulumbekezdésben⁵² „jogosulatlanak” minősítették.

ben tiltott cselekményeknek az adatbázis tartalmának jelentős részére kell vonatkoznuk, ezért a közösségi jogalkotó ezekkel a cselekményekkel szemben csekélyebb követelményeket támaszt, mint az (5) bekezdésben találhatóak esetében, amelyek a jelentéktelen részre vonatkoznak.

108. A továbbiakban a „kimásolás” és az „újrahasznosítás” fogalmak értelmezése következik. E célból az irányelv 7. cikkének (2) bekezdésében található jogszabályi meghatározásokat kell értelmezni. Itt is emlékeztetni kell az irányelvnek egy újszerű jog bevezetésére irányuló célkitűzésére. E körülményre — mint irányadó szempont — mindkét fogalom értelmezése során figyelemmel kell lenni.

109. Mindkét tiltott cselekményre érvényes az, hogy az az adatbázis tartalma felhasználójának céljától vagy szándékától független. Annak sincs jelentősége, hogy a felhasználás tisztán kereskedelmi jellegű, vagy sem. Csupán a két jogszabályi meghatározásban található elemek az irányadóak.

110. Ugyancsak mindkét tiltott cselekményre érvényes az, hogy — ellentétben a 7. cikk (5) bekezdésében foglaltakkal — nem csupán ismételt és rendszeres cselekményekre vonatkoznak. Mivel az (1) bekezdés-

111. Ezzel kapcsolatban az irányelv egy szerkezeti hibájára kell felhívni a figyelmet⁵³. Mivel a 7. cikk (2) bekezdése szerinti jogszabályi meghatározás a tartalom egészére vagy jelentős részére irányul, főlegesen ismétli meg ezt az (1) bekezdésben már szabályozott feltételt. Sőt a 7. cikk (2) bekezdésében szabályozott jogszabályi meghatározás összefüggésben a 7. cikk (5) bekezdésével ellentmondáshoz vezet. Hiszen az (5) bekezdés tiltja jelentéktelen részek kimásolását és újrahasznosítását. Amennyiben a kimásolást és az újrahasznosítást a 7. cikk (2) bekezdésében foglalt jogszabályi meghatározás fényében értelmeznénk, úgy arra a – különös – eredményre jutnánk, hogy a 7. cikk (5) bekezdése bizonyos jelentéktelen részekre vonatkozó cselekményeket csak akkor tilt, ha ezek a cselekmények a tartalom egészét vagy annak jelentős részeit érintik.

112. Több fél utalt a versenyre mint szempontokra. Ezt a szempontot annak figyelembevételével kell értékelni, hogy az irányelv végleges szövege a kényszerengedélyek megadására vonatkozóan nem a Bizottság által eredetileg tervezett szabályozást tartalmazza.

52 — Lásd a (8), (41), (42), (45) és (46) preambulumbekezdést.

53 — Lásd a 22. lábjegyzetben hivatkozott Koumantos 121. o.

113. Az adatbázis előállítójának széles körű védelmét ellenzők attól tartanak, hogy a széles körben érvényesülő védelem esetében fennállna a monopóliumok létrehozásának veszélye, különösen az eddig szabadon hozzáférhető adatoknál; így ezzel az erőfölénnyel rendelkező előállító vissza tudna élni. Ezzel összefüggésben arra kell emlékeztetni, hogy az irányelv nem zárja ki sem az elsődleges, sem a másodlagos jogban meghatározott versenyszabályok alkalmazását. Az adatbázis előállítójának versenyellenes magatartására e szabályok is kiterjednek. Ez az irányelvnek mind a (47) preambulumbekzdéséből, mind pedig a 16. cikkének (3) bekezdéséből következik, amelyekben a Bizottság azt vizsgálja, hogy a sui generis jog alkalmazása nem vezetett-e erőfölénnyel való visszaéléshez, vagy nem befolyásolta-e egyébként hátrányosan a szabad versenyt.

114. Jelen eljárásban felmerült a szabadon hozzáférhető adatok jogi rendszerének kérdése is. Ezzel összefüggésben éppen az eljárásba beavatkozó kormányok képviselik azt az álláspontot, hogy a nyilvános adatok számára nem nyújt az irányelv védelmet.

115. Ebben az összefüggésben legelőször azt kell hangsúlyozni, hogy a védelem csupán az adatbázisok tartalmára, és nem az adatokra terjed ki. Annak a veszélye, hogy a védelem az adatbázis által tartalmazott információkra is kiterjed, azáltal küszöbölhető ki, hogy egyrészt az irányelvet erre vonatkozóan — mint azt én is követem — megszorítóan értelmezem. Másrészt fennáll a versenyjog

nemzeti és közösségi szabályai egyedi esetekre történő alkalmazásának kötelezettsége is.

116. Ami az adatok felhasználói által nem ismert adatbázis tartalmát képező adatok védelmét illeti, arra kell rámutatni, hogy az irányelv csak bizonyos cselekményeket, nevezetesen a kimásolást és az újrahasznosítást tiltja.

117. Míg az irányelv szabályozta kimásolási tilalom feltételezi az adatbázis ismeretét, addig ennek az újrahasznosítás vonatkozásában nem kell így lennie. Erre a kérdésre tehát az újrahasznosítás keretében vissza kell térni.

a) Az irányelv 7. cikke értelmében vett „kimásolás” fogalma

118. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „kimásolás” fogalma a 7. cikk (2) bekezdésének a) pontjában foglalt jogszabályi meghatározás alapján értelmezendő.

119. Az első alkotóelem az adatbázis tartalmának más hordozóra történő átvitele, amely

végleges vagy ideiglenes lehet. A „bármilyen eszközzel, illetve bármilyen formában történő kimásolás” szóhasználat arra enged következtetni, hogy a közösségi jogalkotó a „kimásolás” fogalma esetén tág értelmezést vesz alapul.

vagy jelentős része”) illeti, a jelentős jelleg kapcsán kifejtettetekre kell utalni.

120. Ebből kifolyólag nemcsak az azonos típusú másik hordozóra történő átvitelre terjed ki⁵⁴, hanem a más típusú hordozóra történő átvitelre is⁵⁵. Ezáltal a tartalom pusztá kinyomtatása is a „kimásolás” fogalma alá esik.

123. A nemzeti bíróság feladata, hogy a fent nevezett szempontokat az alapeljárásbeli konkrét tényállásra vonatkozóan alkalmazza.

b) Az irányelv 7. cikke értelmében vett „újrahasznosítás” fogalma

121. Mindezek mellett a „kimásolást” természetesen nem lehet úgy értelmezni, hogy a tilalom csak akkor alkalmazható, ha a kimásolt részek a kimásolás következtében már nem találhatók meg az adatbázisban. Azonban a „kimásolás” olyan tágan sem értelmezhető, hogy az közvetett átvitelre is vonatkozna. Az irányelv inkább a valamely másik hordozóra történő közvetlen átvitelt követeli meg. Persze itt, szemben az „újrahasznosítással”, semmilyen nyilvánosságról mint körülményről nincs szó. A magánátvitel már elegendő.

124. Az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének b) pontjában foglalt jogszabályi meghatározásból következik, hogy az újrahasznosítás a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételre vonatkozik.

125. Az „újrahasznosítás” fogalmának az „újra kihasználás” helyett történő tudatos használatával a közösségi jogalkotó azonban egyértelművé akarta tenni, hogy a védelemnek a nem kereskedelmi felhasználó cselekményeivel szemben is fenn kell állnia.

122. Ami a második alkotóelemet, nevezetesen az adatbázis érintett tárgyát („egésze

126. Az „újrahasznosítás” jogszabályi meghatározásban említett eszközei, mint a „mű

54 — A 7. cikkel összefüggésben V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 19. o.

55 — Gaster (hivatkozás a 13. lábjegyzetben), 512. o.

példányainak terjesztése”, a „bérbeadás” és az „online közvetítés” példálózó felsorolásként értendő, mint az az „egyéb módon történő közvetítés” kifejezés alkalmazásából is kitűnik.

127. A „hozzáférhetővé tétel” fogalma kétség esetén tágan⁵⁶ értelmezendő, mint azt a 7. cikk (2) bekezdésének b) pontja szerinti „bármilyen formában” kifejezés sugallja. Ellenben az egyszerű ötletek⁵⁷ vagy az adatbázis alapján történő információkutatás⁵⁸ nem értendők alatta.

128. Több fél kifejtette, hogy az adatokat a nyilvánosság ismerte. Hogy ebben az esetben is erről van-e szó, az a konkrét tényállás mérlegelésétől függ, ami szintén a nemzeti bíróság feladata.

129. Amennyiben a nemzeti bíróság végezetül arra a következtetésre jut, hogy nyilvánosan ismert adatokról van szó, úgy ez nem zárja ki azt, hogy az adatbázisnak a nyilvánosan ismert adatokat tartalmazó részei mégiscsak védelemben részesüljenek.

130. Az irányelv 7. cikke (2) bekezdésének b) pontjában található egy, a sui generis jog kimerülésére vonatkozó rendelkezés. Ez a kimerülés csupán bizonyos feltételek esetén valósul meg. A feltételek egyike a „példányok első eladása”. Ebből levezethető, hogy a jogot csak ilyen dologi példányokkal lehet kimeríteni. Amennyiben az újrahasznosítás a műpéldánytól eltérő módon megy végbe, úgy a kimerülés nem lehetséges. Ez az online közvetítés vonatkozásában a (43) preambulumbekezdésben szintén kifejezetten megállapítást nyer. Tehát a sui generis jog által biztosított védelem nemcsak az első „nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételre” alkalmazandó.

131. Mivel az irányelvnek nem a lényege, hogy mekkora az első „nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétel” követő műveletek száma, így ezek száma nem játszhat szerepet. Ezért ha valamely cselekmény az adatbázis tartalmának jelentős részére vonatkozik, az akkor is védelem alatt áll, ha azt független forrásból, mint például az írott sajtóból vagy az internetről, és nem az adatbázisból szerezték meg. Ellentétben a „kimásolással”, az „újrahasznosítás” az adatbázis tartalma megszerzésének közvetett módjaira is vonatkozik. A „közvetítés” mint elem ennél fogva tágan értelmezendő⁵⁹.

56 — A 7. cikkel összefüggésben V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 27. o.

57 — A 7. cikkel összefüggésben V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 31. o.

58 — Grützmacher (hivatkozás a 22. lábjegyzetben), 336. o.

59 — A 7. cikkel összefüggésben V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 38. o.

132. A nemzeti bíróság feladata a felsorolt feltételeknek a konkrét alapeljárásbeli tényállásra történő alkalmazása.

3. Az adatbázis tartalmának jelentéktelen részére vonatkozó tilalmak (Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés első része)

133. Mint azt már kifejtettem, az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése tiltja az adatbázis tartalma jelentéktelen részének kimásolását és/vagy újrahazsnosítását. Ez a rendelkezés először is abban különbözik a 7. cikk (1) bekezdésétől, hogy nem bármelyik kimásolást és/vagy újrahazsnosítást tiltja meg, hanem csak a minősített cselekményeket. A feltétel az, hogy a cselekmény „ismételt és rendszeres” legyen. Az (5) bekezdésben foglalt tilalom másodsorban a tárgyhoz való viszonyában különbözik az (1) bekezdéstől. Ez a tilalom a jelentéktelen részekre is vonatkozik. Az (5) bekezdés — az (1) bekezdésben meghatározotthoz képest enyhébb követelmények ellensúlyozása képpen — megköveteli, hogy a tiltott cselekmények következményekkel járjanak. Ezzel kapcsolatban két lehetőséget szabályoz az (5) bekezdés: a tiltott cselekmény vagy sérelmes az adatbázis rendes felhasználására, vagy indokolatlanul károsítja az adatbázis előállítójának jogos érdekeit.

134. Ezt a rendelkezést a cselekmény és a hatás viszonylatában úgy kell értelmezni,

hogy nem szükséges, hogy minden egyes cselekmény önállóan kifejtse a két hatás egyikét, hanem csak az szükséges, hogy a cselekmények összereedménye a két tiltott hatás valamelyike legyen⁶⁰. Az irányelv 7. cikke (5) bekezdésének célja — éppúgy mint az (1) bekezdésnek — az amortizáció által képviselt érdek védelme.

135. Mindazonáltal a 7. cikk értelmezése általánosságban problémaként veti fel, hogy az irányelv végleges szövegének német nyelvű változata a közös állásponttal ellentétben enyhébb megfogalmazást tartalmaz. Ezért elégséges, ha a cselekmény a meghatározott hatások egyikéhez „vezet”, és nem szükséges, hogy annak a kettő közül az egyik hatása „legyen”. Más nyelvi változatok egyértelműbben fogalmaztak, és lényegében azt jelzik, hogy a kimásolásnak és/vagy újrahazsnosításnak sérelmesnek kell lennie a rendes felhasználásra, vagy indokolatlanul károsítania kell az adatbázis előállítójának jogos érdekeit, illetve sérelmes vagy károsító cselekményekre hivatkoznak.

136. Ebben az összefüggésben a szomszédos nemzetközi jogi szabályokba kell megvizsgálni. Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésében meghatározott mindkét hatást az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Unió Egyezmény felülvizsgált szövege

⁶⁰ — Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 181. o.; a 7. cikkel összefüggésben V. Lewinski (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 18. o., FN 225.

9. cikke (2) bekezdésének, mégpedig az abban szereplő három feltétel első két alkotóeleme mintájára alkották meg. Ez azonban még nem jelenti azt, hogy mindkét szabályozást ugyanúgy kell értelmezni.

amelyeket az irányelvet követően fogadtak el, így azokat figyelmen kívül kell hagyni.

137. Először is, a felülvizsgált Berni Uniói Egyezmény 9. cikke más célkitűzést követ. Ez a szabályozás biztosítja azt a jogot a szerződő feleknek, hogy a három feltétel betartása mellett a szigorú védelmi szabályoktól eltérjenek. Az irányelv is tartalmaz ilyen típusú megoldást, azaz a tagállamok eltérési lehetőségét, többek között a 9. cikkében.

138. Másodsorban a felülvizsgált Berni Uniói Egyezmény 9. cikke abban az értelemben tér el, hogy a „rendes felhasználásra sérelmes” cselekményt és az „indokolatlan károsítást” nem alternatívaként, hanem a három előírt tényállási elem közül kettő konjunktív megvalósulásaként határozza meg⁶¹.

139. Más, az irányelv 7. cikkének (5) bekezdéséhez hasonló nemzetközi jogi szabályok találhatók a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonatkozásairól szóló Egyezmény (HL 1994. L 336., 214. o.) — amelyet a „TRIPS-egyezmény” néven ismernek — 13. cikkében, valamint a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) bizonyos egyezményeiben. Ez utóbbiak olyan rendelkezések,

140. Ami a TRIPS-egyezmény 13. cikkének értelmezését illeti, hasonló feltételekről van szó benne, mint a felülvizsgált Berni Uniói Egyezményben. Ugyanis a 13. cikk, akár a felülvizsgált Berni Uniói Egyezmény 9. cikke, lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a kizárólagos jogokat korlátozzák, vagy azoktól eltérjenek. Ellentétben a felülvizsgált Berni Uniói Egyezmény 9. cikkével, ez a rendelkezés mind a két hatást, nevezetesen a „rendes felhasználásra sérelmes” cselekményt és az „indokolatlan károsítást” az irányelvhez hasonlóan alternatívaként határozza meg.

141. Ezek a rendelkezések azt mutatják, hogy a fent nevezett nemzetközi jogi rendelkezések értelmezése az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésére nem terjeszthető ki.

142. Az irányelv alapján tiltott kimásolásban és újrahasznosításban, továbbá az irányelvben az ilyen cselekmények meghatározott következményeiben az a közös, hogy e cselekmények által elérni kívánt cél nem bír relevanciával. Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése a kitűzött célra vonatkozó rendelkezés hiányban így módon nem értelmezhető. Ha a közösségi jogalkotó figyelemmel akart volna lenni a célra, úgy az irányelv 7. cikkében

61 — Sam Ricketson, *The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works: 1886–1986*, 1987., 482. o.

olyan megfogalmazást kellett volna alkalmaznia, mint amilyen az irányelv 9. cikkének b) pontjában szerepel.

telen részének ismételt, de nem rendszeres kimásolására így nem vonatkozik a tilalom.

a) „Ismételt és rendszeres kimásolás és/vagy újrahasonosítás”

143. Az „ismételtnek és rendszeresnek” mint tényállási elemnek meg kell akadályoznia a sui generis jognak az egymás után következő, mindig csak egy jelentéktelen részt illető cselekmények által történő kiüresítését⁶².

144. Ezzel szemben nem világos az, hogy az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése két alternatív vagy két együttesen érvényesülő tényállási elemet határoz meg. Az értelmezés elsősorban a rendelkezés szövegén alapul. Mindamelllett ezzel a módszerrel egyértelmű eredményt nem lehet elérni. Egyes nyelvi változatok „és”⁶³, míg mások ezzel szemben „vagy”⁶⁴ kötőszóval kapcsolják össze a két feltételt. A szövegek többsége — hasonlóan az irányelv célkitűzéséhez — arra utal, hogy a két ismertetőjegy együttes feltételként értelmezendő⁶⁵. Az adatbázis tartalma jelenték-

145. Ismételt és rendszeres cselekményről akkor van szó, ha az rendszeres időközönként, hetenként vagy havonként megy végbe. Ha az időköz csekély, és a mindenkor érintett rész kicsi, akkor a cselekménynek annál gyakrabban kell végbemennie, hogy ezáltal az érintett részek a maguk összességében az irányelv 7. cikkének (5) bekezdésében meghatározott feltételek egyikének megfeleljenek.

b) Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében vett „rendes felhasználás” fogalma

146. Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében vett „rendes felhasználás” fogalma e védelmi záradék céljának a fényében értelmezendő. Ez különösen az irányelv preambulumból következik. A (42) preambulumbekkezdés pontosítja, hogy bizonyos cselekmények tilalmának alapjául a ráfordítás károsításának elkerülése szolgál. A (48) preambulumbekkezdés világosan meghatározza az irányelvben rögzített védelem célját: „az adatbázis előállítóját megillető díjazás biztosítása”.

62 — Gaster. (hivatkozás a 13. lábjegyzetben), 558. o.

63 — A legtöbb román, a német, angol és görög nyelvi változat.

64 — A spanyol, svéd és finn nyelvi változat.

65 — Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 181. o.; a 7. cikklet összefüggésben V. Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben), 17. o.

147. Ez a „rendes felhasználás” fogalomnak a tág értelmezését jelzi. Így a „felhasználásra sérelmes” kifejezést nem csupán technikai értelemben szabad értelmezni úgy, hogy kizárólag az érintett adatbázis technikai alkalmazhatóságára figyelünk. A 7. cikk (5) bekezdése az adatbázis előállítójára gyakorolt tisztán gazdasági hatásokat is figyelembe vette. A rendes körülmények között megvalósuló gazdasági felhasználás védelméről van szó⁶⁶.

148. Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése nem csak azokra a cselekményekre alkalmazandó, amelyek az adatbázisnak az előállítója révén történő felhasználására sérelmes⁶⁷ versengő termék megalkotására vezetnek.

149. Különleges esetekben a 7. cikk (5) bekezdése a lehetséges, azaz az adatbázis előállítója által eddig nem használt piacokra is kiterjed. Ennek megfelelően elegendő például az, ha a kimásoló vagy az újrahasznosító a felhasználás díjának az adatbázis előállítója részére történő megfizetését megspórolja. Az ilyen cselekmények engedélyezése ugyanis csábítást jelentene arra, hogy az adatbázis tartalmát más személyek is kimásolják, illetve újrahasznosítsák anélkül, hogy

a felhasználás díját megfizetnék⁶⁸. Ha ily módon lehetőség lenne az adatbázis ingyenes felhasználására, az súlyos következményekkel járna a felhasználási szerződések értékére nézve. Az eredmény a bevételek csökkenése lenne.

150. A szabályozás nem korlátozható arra az esetre sem, amikor az adatbázis előállítója az adatbázis tartalmát ugyanolyan módon szeretné használni, mint a kimásoló, illetve újrahasznosító. Nem számít, hogy az adatbázis előállítója az adatbázis tartalmát jogszabályi tilalom folytán nem tudja úgy használni, mint a kimásoló vagy az újrahasznosító.

151. Végezetül a „felhasználásra sérelmes” kifejezés nem értelmezhető olyan megszorítóan, hogy csupán a felhasználás teljes megakadályozása lenne tilos. Mint ahogy az a német nyelvi változattól eltérő minden egyéb nyelvi változattól is következik, a tilalom már a felhasználással kapcsolatos problémáknál, azaz a csekély mennyiség negatív hatásainál is érvényesül. Már ezen a szinten is érvényesül az a küszöb, amelytől számítva az adatbázis előállítóját érintő kár okozásának tilalma fennáll.

66 — Ez a tétel összhangban van a TRIPS-egyezmény 13. cikkének a WTO Panel által adott értelmezésével (WT/DS160/R, 2000. július 27., 6.183).

67 — Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 181. o.

68 — Vö. WT/DS160/R, 2000. július 27., 6.186.

152. Mint azt néhány fél hangsúlyozta, a nemzeti bíróság feladata, hogy a konkrét cselekményeket és ezeknek az eljárás tárgyát képező adatbázis felhasználására gyakorolt hatását a fent nevezett szempontok alapján megítélje.

c) Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében vett „indokolatlan károsítás” fogalma

153. Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében vett „indokolatlan károsítás” fogalmának értelmezésekor mindenekelőtt arra kell emlékeztetni, hogy már a Berni Unió Egyezmény felülvizsgálata során vita tárgya volt, hogy az ilyen nem pontosan meghatározott jogi fogalom egyáltalán alkalmazható-e. Az „indokolatlan károsítás” fogalmának értelmezésénél továbbá hangsúlyozni kell a „rendes felhasználástól” való eltéréseket.

154. A vitatott rendelkezés a jog terjedelmére tekintettel az „indokolatlan károsítás” alternatívájához enyhébb feltételeket rendel, mint a „rendes felhasználáshoz”, olyan értelemben, hogy az első esetben a „jogos érdekek” részesülnek védelemben. A védelem ezzel meghaladja a jogi helyzetet, és az

érdekekre is kiterjed, mivel a „jogos”, azaz legitim, és nem csupán a jogi érdekeket veszi figyelembe.

155. Az egyensúly megteremtése végett a 7. cikk (5) bekezdése ezen alternatívák vonatkozásában a nem megengedett cselekmény következményére tekintettel szigorúbb követelményeket állapít meg. Nem bármilyen, hanem „indokolatlan károsítást” követel meg. Az „indokolatlan” minősítést természetesen nem szabad túl megszorítóan értelmezni. Ellenkező esetben a közösségi jogalkotó ezen a helyen is az előállítót érő károsításról, sőt az előállítót érintő jelentős károsításról rendelkezett volna.

156. A némettől eltérő nyelvi változatok alapján azt az értelmezést kell követni, amely szerint a cselekményeknek az előállító érdekeit meghatározott mértékben kell károsítaniuk. Az irányelv — szövegében több helyen is — rendelkezik az előállító megkárosításával kapcsolatban. Azt, hogy ezeknek a jogoknak a védelme más piaci szereplők gazdasági érdekeit is érinti, az alapeljárás elég egyértelműen mutatja. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az irányelv 7. cikke (5) bekezdésének értelmezésénél a sui generis jognak más emberek érdekeit vagy az adóbevételeket érintő lehetséges következményei miatt az adott tagállamot ért esetleges „károsodásra” gyakorolt hatásainak meghatározó befolyást kell tulajdonítani. Az irányelvnek meg kell akadályoznia az adatbázis

előállítójának megkárosítását. Ez a cél, ellentétben más, az irányelvben található következményekkel, szintén kifejezetten kimondásra kerül.

157. Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében az érdekek lényegét az előállító ráfordításai és azok amortizációja jelenti. Ezáltal lesz itt az adatbázis tartalmának gazdasági értéke az értékelés kiindulópontja. A középpontban az adatbázis előállítójának tényleges vagy tervezett bevételeire irányuló hatások állnak⁶⁹.

158. A védelem terjedelmének elemzésekor a „rendes felhasználásra” vonatkozó alternatívából kell kiindulni. Amennyiben ez az alternatíva olyan megszorítóan kerül értelmezésre, hogy az nem terjed ki a lehetséges piacok védelmére, például az adatbázis tartalmának új fajta kihasználására⁷⁰, akkor a lehetséges piacok körébe történő beavatkozás az előállító jogos érdekei károsításának minősíthető. Az adott ügy körülményei alapján lehet azt meghatározni, hogy ez a károsítás indokolatlan-e. Nincs jelentősége annak, hogy valamely kímásoló vagy újrahasznosító versenytársa-e az adatbázis előállítójának.

159. Ebben az összefüggésben is arra kell emlékeztetni, hogy a nemzeti bíróság feladata a konkrét cselekmények megállapítása, és annak a vizsgálata, hogy ezek az eljárás tárgyául szolgáló adatbázis előállítójának jogos érdekeit „indokolatlanul károsítják”-e.

D — Az adatbázis tartalmának megváltoztatása és a védelmi idő (Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második és harmadik kérdés)

160. Jelen eljárás arra a kérdésre vonatkozik, hogy az adatbázis tartalmának bármilyen „jelentős megváltoztatása”, amely a létrejövő adatbázis tekintetében önálló védelmi időt keletkeztet, azt eredményezi-e, hogy ezt az adatbázist az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése szempontjából új és elkülönült adatbázisnak kell tekinteni.

161. Az irányelv 10. cikkének (3) bekezdése értelmében az adatbázis megváltoztatása – bizonyos feltételek mellett – önálló védelmi időt keletkeztet. A továbbiakban e feltételek egyikével, nevezetesen „az adatbázis tartal-

69 — Vö. WT/DS160/R, 2000. július 27., 6.229.

70 — Leistner (hivatkozás a 17.lábjegyzetben), 182. o.

mának jelentős megváltoztatása” ismérvvvel és az ebből eredő következményekkel foglalkozunk. Jelen eljárás tárgya az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében vett „ismételt és rendszeres kimásolás és/vagy újrahazsnosítás” kitételekre figyelemmel kerül vizsgálatra.

162. Ennek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésnek a középpontjában a meghosszabbított védelmi idő áll. Ezzel összefüggésben az tisztázandó, vajon valamely jelentős megváltoztatás egy másik adatbázis kialakulásához vezet-e. Amennyiben arra az eredményre jutunk, hogy a régi, továbbra is létező adatbázis mellett új adatbázis jön létre, úgy az a döntő, hogy közülük mely adatbázisra vonatkoznak a tiltott cselekmények.

163. Tekintettel a felhozott különféle érvekre, azt is meg kell határozni, hogy az irányelv 10. cikkének (3) bekezdése akként értelmezendő-e, hogy az csupán a védelmi időt és nem a sui generis jog tárgyát szabályozza.

164. A 10. cikk (3) bekezdésének szövegéből, miszerint valamely jelentős megváltoztatás bizonyos feltételek mellett „a ráfordítás eredményképpen létrejövő adatbázis tekintetében önálló védelmi időt” keletkeztet, az vezethető

le, hogy a közösségi jogalkotó abból az elképzelésből indult ki, hogy egy ilyen megváltoztatás egy önálló adatbázist eredményez. Ezt a következtetést erősítik meg más nyelvi változatok is.

165. A rendszer szerinti értelmezés sem állítható ezzel szembe. Jóllehet a 10. cikk címe „védelmi idő”, azonban ez még nem jelenti azt, hogy ez a cikk kizárólag az időtartamra vonatkozó rendelkezést tartalmaz, és nem rendelkezik ezen időtartam tárgyáról.

166. Végezetül az új adatbázisra vonatkozó álláspont mellett szól a közösség által a WIPO keretében képviselt álláspont⁷¹ is, amely bizonyos feltételek fennállása mellett elismeri az új adatbázis létrejöttét, ha jelentős megváltoztatásról van szó.

167. Kétségtelen, hogy a védelmi időnek a 10. cikk (3) bekezdésében szabályozott újra-kezdése csak meghatározott tárgyra vonatkozhat. Ennek a rendelkezésnek az előzményeiből következik, hogy az új ráfordítások eredményének kell védelemben részesülnie⁷². A védelem tárgyának az új eredményre

71 — Standing Committee on Copyright and Related Rights (1998. május 19.), SCCR/1/INF/2.

72 — 20/95/EK 14. közös álláspont (hivatkozás a 23. lábjegyzetben).

történő korlátozása megfelel az új védelmi idő szabályozása céljának⁷³.

új ráfordítás tárgyát az adatbázis egésze képezi. Ezáltal lesz a mindenkor aktuális változat, azaz az adatbázis egésze a védelem tárgya⁷⁴.

168. E szakaszban emlékeztetnünk kell arra, hogy az eljárás tárgyát képező adatbázis úgynevezett dinamikus adatbázis, azaz amelyet folyamatosan kiigazítanak. Ennek során arra kell figyelemmel lenni, hogy nemcsak a törlések és a kiegészítések, hanem az (55) preambulumbekzdés szerint az ellenörzések is az irányelv 10. cikkének (3) bekezdése értelmében vett megváltoztatásnak tekintendők.

169. A dinamikus adatbázisok sajátos jellemzője, hogy mindig csupán egy adatbázis létezik, a mindenkor legaktuálisabb adatbázis. A kezdeti változatok „eltűnnek”. Ebben az esetben ugyanakkor azt kell meghatározni, hogy mire vonatkozik az új védelmi idő, azaz mi a védelem tárgya, mi az éppen új.

170. Ennek érdekében a megváltoztatás céljából kell kiindulni, nevezetesen az adatbázis naprakésszé tételéből. Ez azt jelenti, hogy az

171. Ezen értelmezés mellett szólnak az irányelv jogalkotási előzményei is. Noha az eredeti javaslat⁷⁵ 9. cikke az adatbázis védelmi idejének meghosszabbítását irányozta elő, addig a Bizottság ennek a javaslatnak az indokolásában kifejezetten az adatbázis új „kiadásának”⁷⁶ esetéről tesz említést. A folyamatosan naprakésszé tett adatbázisok érdekében a megfelelő pontosításra éppen egy módosított javaslatban⁷⁷ került sor. A 12. cikk (2) bekezdésének b) pontjában foglalt jogszabályi meghatározásban került kifejezett szabályozásra az egymást követő kis változtatások halmaza, mint a dinamikus adatbázis tipikus esete.

172. Így tekintve az irányelv 10. cikkének (3) bekezdése tehát egy „rolling” sui generis jogról rendelkezik.

74 — Simon Chalton, „The Effect of the E.C. Database Directive on United Kingdom Copyright Law in Relation to Databases: A Comparison of Features”, E.I.P.R. 1997, 278. o. (284); Hornung (hivatkozás a 41. lábjegyzetben), 173. o. és az azt követő oldalak; Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 209. o.; vö. St. Beutler, „The Protection of multimedia products under international law”, UFTIA 1997, 5. o. (24.); Gughelmetti (hivatkozás a 31. lábjegyzetben), 192. o.; Speyart (hivatkozás a 19. lábjegyzetben), 171. o. (173.).

75 — COM (92) 24 végleges (HL 1992. C 156., 4. o.)

76 — A COM(92) 24 javaslat indokolása.

77 — COM (93) 464 végleges (HL 1993. C 308., 1. o.).

73 — A 10. cikk vonatkozásában Von Lewinski (hivatkozás a 18. lábjegyzetben) 5. bekezdés..

173. Végezetül, az itt dinamikus adatbázis-ként bemutatott megoldás annak az elvnek is megfelel, amely szerint mindig csak az eredmény, azaz az új, és többé már nem a régi adatbázis részesül védelemben. A statikus adatbázisokhoz viszonyítottan különbség csupán abban van, hogy a dinamikus adatbázisoknál a régi adatbázis megszűnik létezni, mivel folyamatosan újabb és újabb adatbázissá alakítják át.

174. Az, hogy a dinamikus adatbázisok esetében az adatbázis egésze és nem csupán a változtatások tartoznak az új védelmi idő alá, az új ráfordítás már ismertetett céljától és tárgyatól függetlenül azzal is igazolható, hogy csak az adatbázisok egységes értékelése alkalmazható.

175. Az egységes értékelés mellett szól egyébekben a ráfordítások védelmének és a ráfordítások ősztönzésének a célja is. A dinamikus adatbázisoknál csak azáltal érhetőek el ezek a célok, hogy a naprakésszé tételek is védelemben részesülnek⁷⁸. Ellenkező esetben a dinamikus adatbázisokra

vonatkozóan eszközölt ráfordítások hátrányos helyzetbe kerülnének.

176. A nemzeti bíróság feladata, hogy az alapeljárás tárgyát képező adatbázison eszközölt tényleges változtatásokat értékelje. Ennek vizsgálata során a nemzeti bíróságnak arra kell figyelemmel lennie, hogy meghatározott felhalmozódástól kezdve a jelentéktelen változtatásokat is jelentős változtatásnak kell minősíteni. Miként az az irányelv (54) preambulumbekkezdéséből következik, az új adatbázis előállítóját terheli annak bizonyítása, hogy fennállnak a 10. cikk (3) bekezdésében meghatározott feltételek.

177. A nemzeti bíróság feladata annak meghatározása is, hogy mely ponttól kezdve lehet a jelentős jelleg határának átlépéséről beszélni. Ezzel összefüggésben azt kell vizsgálnia, hogy jelentős-e az új ráfordítás. A jelentős jelleg megítélése során az irányelv 7. cikke által támasztott követelményekből kell kiindulni. Ennek során a ráfordításokkal kapcsolatban meghatározott feltételekre is figyelni kell. Ezt a szabályt attól a körülménytől függetlenül is alkalmazni kell, hogy az irányelv 10. cikkének (3) bekezdésében kifejezetten „új ráfordításról” van szó, míg ezzel szemben a 7. cikk az első ráfordításra vonatkozik⁷⁹.

78 — Grützmacher (hivatkozás a 22. lábjegyzetben), 390. o. és az azt követő oldalak.

79 — Lásd részletesen Leistner (hivatkozás a 17. lábjegyzetben), 207. o. és az azt követő oldalakat.

VII — Véggövetkeztetések

178. Mindezekre figyelemmel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő válaszokat kell adni:

1. Az adatbázisok jogi védelméről szóló, 1996. március 11-i 96/9/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 17. cikke szerinti „adatbázis” fogalmat akként kell értelmezni, hogy az kiterjed a labdarúgó bajnokságok versenynaptáira is.
2. Az irányelv 7. cikkének (1) bekezdése akként értelmezendő, hogy a labdarúgó-bajnokságok versenynaptárait tartalmazó adatbázis is képezheti a védelem tárgyát, amennyiben annak tartalmának megszerzése, ellenőrzése, illetve előállítása minőségileg vagy mennyiségileg jelentős ráfordítással jár. Az ilyen adatbázis előállítóját megilleti az adatbázis egész tartalmának vagy minőségi és/vagy mennyiségi szempontból jelentős részének kimásolása és/vagy újrahasznosítása megakadályozásának joga.
3. Az irányelv 7. cikkének (5) bekezdése értelmében az adatbázis tartalmának jelentéktelen része ismételt és rendszeresen nem másolható ki, és/vagy nem hasznosítható újra, ha ez sérelmes az adatbázis rendes felhasználására, vagy indokolatlanul károsítja az adatbázis előállítójának jogos érdekeit.

Az irányelv 7. cikkét, összefüggésben a 10. cikk (3) bekezdésével, akként kell értelmezni, hogy a kimásolás és/vagy az újrahasznosítás az olyan adatbázis vonatkozásában is tilos, amelynek tartalmát minőségileg, illetve mennyiségileg jelentősen megváltoztatták, és amely következőképpen minőségileg, illetve mennyiségileg jelentős új ráfordítás eredménye.